

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Poljske ulice št. 10.

Štirje evangeliji pri obhodu o Têlovem.

Pri nas, pa tudi po drugih avstrijskih in nemških škofijah pojó se pri obhodu o Têlovem na štirih postajah začetki štirih evangelijev po sv. Mateji, Marku, Luki in Janezu. Temu sledi po odpetih nekaterih vrsticah in pristojni oraciji, vselej blagoslov s sv. Rešnjim Telesom. V Rimu in sploh po Laškem ne poznajo tega običaja, marveč se ondi godi blagoslov le enkrat in to potem, ko se je procesija povrnila v cerkev. — Ona navada po naših škofijah je brez dvojbe že stara. Gotovo je pa tudi že marsikateri čitatelj z nami vred kedaj ugibal, v kakšni zvezi da so oni peti evangeliji z vso slovesnostjo. — Jasno je kot beli dan, da pri obhodu vse na to meri, da skažemo v podobi kruha skritemu Zveličarju brezmejno spoštovanje in zvestobo. Vsa slovesnost bodi javno spoznanje naše otroške vere v Jezusovo navzočnost v presv. zakramentu. Te vere pa katolik ne zajema samo iz ustnega nauka svoje nezmotljive cerkve, temuč tudi iz pisane Božje besede, zlasti iz evangelijev. Sv. Matej, Marko in Luka govore o ti veliki skrivnosti natančno nam naznanujoč ustanovitev presv. zakramenta v dvorani zadnje večerje; sv. Janez pa, kateri je svoj evangelij zadnji pisal, nam podrobno podaja v 6. poglavji Zveličarjev govor, s katerim nam je bil obljubil ta nebeški kruh. Če se torej pojó le začetki evangelijev, treba smatrati začetek kot „del mesto celôte“; sv. evangelisti se pozivljajo za priče resnične naše vere, ki nas uči, da je Gospod navzoč v presvetem zakramentu.

Morda pa zastaviš dragi čitatelj vprašanje: zakaj da se ne pojó ona mesta štirih evangelijev, katera se ozirajo na skrivnost presvetega Rešnjega Telesa? Na ta ugovor, dasi tudi je na prvi pogled tehten, dá se marsikaj odgovoriti. Narprej treba pomisliti, da se je na ta praznik že v listu slovesne sv. maše pelo sporočilo o ustanovljenji presv. zakramenta, v evangeliji pa pomenljivi odlomek obljubnega govora Kristusovega. Kakor znano, je list vzet iz prvega lista do Korinčanov sv. Pavla, kateri tu nekako postane evangelist; evangelij pa iz šestega poglavja sv. Janeza. A v naši liturgiji se kolikor le mogoče izogiblremo ponavljanju; in tù v našem slučaju bi se ponavljanje tem neugodnejše pokazalo, ker se poročila imenovanih treh evan-

gelistov o ustanovljenji med sabo, kakor tudi z navedenim poročilom sv. Pavla, precej enaka.

In ako stvar še malo bolje premislimo, najdemo, da so prav začetki štirih evangelijev v svoji lastni razliki jako značilni za vsebino vsega evangelija. Da to razložim, vprašam narprej: Kaj nam je vsled poročil evangelistov zlasti verovati o Jezusu Kristusu? Narpred to, da je pravi človek in kot tak potomec Davidov in Abrahamov; tega se učimo iz uvoda v evangelij sv. Mateja, kateri pričinja z besedami: „Bukve rodú Jezusa Kristusa, sinu Davidovega, sinu Abrahamovega“. — Ta Sin človekov je pa ob enem pravi Bog; on je sin istega bistva z Očetom, stvarnik vsega sveta in vir vseh čeznatornih dobrot, kar jasno uči začetek evangelij sv. Janeza, ko veličastno jame: „V začetku je bila Beseda, in Beseda je bila pri Bogu, in Bog je bila Beseda . . . vse je po nji storjeno . . . in Beseda je meso postala i. t. d.“ Manj jasna je stvar pri Marku in Luki. Sv. Marko prične svoj evangelij z besedami: „Glej! jaz pošljem svojega angelja pred tvojim obličjem, kateri bo pripravljaj tvoj pot pred teboj. Glas vpijočega v puščavi: Pripravite pot Gospodu“. To je glas predhodnika Janeza, čigar govor izzvani v besede: „Jaz sem vas krstil z vodo; on (Kristus) pa vas bo krstil s sv. Duhom“. Očividno je, da evangelist tu Kristusa napoveduje kot kralja onega kraljestva, v katerem vlada resnica in milost.

Končno sv. Luka prične svoj evangelij z duhovnom Caharijem in z njegovo daritvijo v jeruzalemskem tempelju. Ker je pa duhovstvo stare zaveze, kakor znano, predpoda duhovstva nove zaveze, tedaj nimamo daleč do sklepa: Kristus, ustanovitelj nove zaveze, kojega životopis se tu uvede, je pravi duhovnik nove zaveze. Tako se nam tedaj kaže Zveličar v začetkih štirih evangelijev kot Sin človekov in edinorojeni nebeškega Očeta, kot kralj in veliki duhovnik kraljestva Božjega na zemlji.

Ona stara navada, popevati začetke evangelijev pri štirih postajah, je po našem mnenju častno spričevalo o naših pradedov živi veri v navzočnost Jezusa Kristusa v presvetem zakramentu; je dedovina iz preteklih časov, katera gotovo zasluži, da potomci spoštljivo ž njo ravnamo, dokler nam jo sv. stol dovoljuje.

Ukaz o orglanji.

(Konec.)

3. Pomanjkljivostim pri orglanji, katere sem opazoval, je pa vzrok ta-le, da se gg. orglavci brez zadostne nadarjenosti drznejo, spremljevanje pesem (narodnega petja in gregorijanskega korala) sproti si izmišljevati, in sploh brez vsacega pripravljanja svojo službo pri orglah opravljati. Ne morem povedati, koliko da se s tem greši zoper pravila harmonije, zoper dobri okus in zoper značaj dotičnih pesem in službo Božjo. Isto velja gledé takozvanega prostega umišljevanja pri navadnih pred-, po- in medigrah. Te proste fantazije in modulacije predstavljajo večkrat tako vrsto glasbe, za katero še imena nimamo; kajti ne melodija, ne gotovi ritmus, niti jasna in pravilno

postopna harmonija se ne dá v njih spoznati. Poskuša se nemogoča stvar; rad bi kaj izumil, à manjka mu izumljivosti; rad bi govoril tuj jezik, katerega se ni naučil.

Da se obé imenovani nalogi primerno rešite, je za večino orglavcev neobhodno potrebno, da igrajo vedno le po dobrih predlogah, in zato ukažem, da se take predloge (spremljevanja ali harmonizacije narodnih pesem ter gregorijanskega korala, kakor tudi zbirke prikladnih pred- in mediger in drugih skladb za orgle) na stroške cerkvenih blagajnic pri vseh cerkvah orglavcem preskrbé. Od orglavcev pa pričakujem, da bodo te pripomočke vselej vestno rabili in se tako dalje izobraževali. Zlasti mlajše orglavce s posebnim povdarkom opominjam, da naj teoretični in praktični nauk o orglanji tudi po prejeti službi z vso marljivostjo leta in leta nadaljujejo ter da nikdar brez pripravljanja na svoj sveti posel v cerkev ne gredó. Oboje je neobhodno potrebno, ako nočemo, da tehnična in obče glasbena sposobnost za orglanje ne propade do najmanjše mere, in ako hočemo igre obvarovati brezumnega, neokusnega starega kopita, katero ni dostojno za sveti namen marveč le grdi hišo Božjo. Verem kristijan se nikdar ne bode sprijaznil z mislijo, da je za cerkev in službo Božjo najnedostatnejša stvar še zmiraj zadosti dobra. Marveč bode svojo vero in svojo ljubezen do Boga-človeka, v tabernakeljnu bivajočega, s tem v dejanji pokazal, da se mu tudi najboljše, kar zamore, ne dozdeva zadosten dar in da neumorno hrepeni po boljšem.

4.) Gospodom župnikom in cerkvenim voditeljem naročam, da naznajo cerkvenim ključarjem in orglavcem vsebino le-té moje naredbe, da skrbé za njeno izvršitev in jo potem nadzorujejo. Gg. dekanji bodo povodom svojih vizitacij o tem poizvedovali in v dekanjijskih poročilih posameznosti svojih izkušenj meni naznanili. Priloženi posebni odtis te naredbe naj gg. župniki in rektorji vroče svojim orglavcem.

5.) Ker so mi od raznih strani došle pritožbe o nezadostni plači orglavcev, želim najnujnejše, da cerkvena predstojništva gledé te stvari jim izročene pritožbe blagohotno presodijo in jim, ako se skažejo utemeljene, kolikor mogoče v okom pridejo. Orglavec, kateri vestno in dostojno svojo službo opravlja, ima brez dvojbe vso pravico do primernega plačila za svoj trud; visoki pomen njegovega delovanja za lepoto in vspodbuden značaj službe Božje pa smeta tirjati od pastirske razumnosti, da orglavcem veselje do poklica ohrani in pospešuje z moralnimi in materielnimi sredstvi.

6.) Gledé izbire zgorej pod št. 3. zaznamovanih predlog za orglanje naj se gg. župniki in orglavci, ako bi bilo treba, posvetujejo z škofijskim predsednikom Cecil. društva.

7.) Pri ti priliki ne morem opustiti, da ne bi gospodom duhovnikom, učiteljem in orglavcem naše škofije prav živo priporočal pristopiti k Cecil. društvu. Tudi ako bi jim ne bilo mogoče ustanoviti posebno župnijsko društvo, je jako želeti, da se oglasijo kot ude škofijskega Cecil. društva ter da z vplačevanjem malega letnega doneska podpirajo za vso škofijo toliko važne napore. Ob enem pa zopet poudarjam neopravičenim predsodkom nasproti, da Cecilijino društvo nikakor ne namerava iz cerkve odstra-

niti narodnega petja v domačem jeziku. Marveč ga hoče gojiti in povzdigniti; poleg tega pa tudi pravemu liturgičnemu petju, gregorijanskemu koralu zopet priboriti od cerkve mu nakazano mesto, s katerega ga je bila pregnala nevednost in slaba navada.

Učiti se cerkvene glasbe nam še treba.

Govor č. g. Ferbers-a, ki ga je imel pri 7. občnem zboru Cecil. društva škofije Münsterske, mi je jako všeč, ker velja tudi za naše okoliščine. Pričakoval sem, da ga prinese naš „Cerkv. Glasb.“; à ker ga do zdaj še ni, dovoljujem si jaz, da ga vsaj v nekaterih potezah priobčim njegovim čč. bralcem z nado, da vredništvo ne bode dalo spis „ad acta“.

Z govornikom vred smatram ozirom mnogoletnega obstanka našega Cecil. društva (od l. 1877.) popolnem opravičeno vprašanje: „Zakaj v tolikem času nismo dalje prišli, kakor smo? Česa nam se manjka, da stvar hitreje pride do svojega konca?“ — Odgovorim le to: Manjka nam še v mnogem oziru pravega, temeljitega **učenja** cerkvene glasbe. In dokler tega ne bode, ni pričakovati, da bi moglo društvo nalogo svojo vseskozi rešiti. Pa saj se prepeva: koral povsod, cerkvene pesmi povsod, 2—4 glasno povsod, orgla se povsod; in kadar hočejo si kaj novega izmisliti, vaditi in izvršiti in če to pojó, potem se presoja, svetuje in kritikuje, često na vso moč. In vendar moram reči, da je vse to večinoma diletantizem, celò tudi pri merodajnih osebah. Vzemimo prav priprost izgled. Ceno kake narodne cerkvene pesmi gledé teksta in melodije določiti ni tako lahka stvar, zlasti ako je pesem že od pamtiveka vdomačena in ljudem v kosti in meso priraščena. Saj si jo čul od otroških let in privadil si se, dotično slovesnost ali pobožnost sklepati le s to melodijo. Ako pa hočeš prav soditi, moraš narpred vsako tako pristranost in preusvojeno mnenje sleči, in to z vso silo. Potem pa treba presojati tekst po njegovi stvarni vsebini in pesniški obliki, kar zahteva natančne verske, jezikoslovne i. dr. vednosti. Zdaj pride melodija na vrsto. Zanja se nahajajo gotova, stalna glasbena pravila, pri katerih se ne dá nič mešetariti; splošna in tudi specijelno cerkveno-glasbena pravila gledé tonovskega načina, intervalov, ritma, ki jih moraš znati, ako si dovoljuješ presojati dotično pesem. Toda te vednosti nam niso prirojene, marveč se pridobe le s temeljitim in vestnim učenjem. Vprašam vas pa, gospóda, koliko ljudi poznate, kateri bi se ne drznili presojati kake cerkvene pesmi? Kaj pičlo je njih število. In ako tega še niste izkusili, tedaj poskusite odstraniti kako ničevo pesem in jo nadomestiti z drugo resnično dobro. Prej boste dobili žulj na jeziku, preden pripravite nekatere čudake do tega, da vam prav dajo, češ: „Govorite, kar Vam ljubo, saj je to vendar krasna pesem; le pogledjte, kako pobožno je ljudstvo; le poslušajte, kako navdušeno jo pojó; srce se mi širi, recite Vi in drugi prenapetneži, kar hočete, bržkone Vam ni zadosti kontrapunkta v nji; mi ostanemo pri nji, „Sveta noč“.

„Pa, dragi prijatelj, saj je že tù prepovedan interval.“ „Naj bo, pa se vendar krasno glasi.“ — „Pa saj imamo tù drugo melodijo.“ — „Kaj pak, le


še tega se manjka; tak žalospev in ta za Božič. Saj je to v *mol.* — „Le počasi prijatelj, to ni *mol*, to je doriški cerkveni ton, ki je *molu* toliko podoben, kot planinski žar luninemu mrku.“ — „Vse eno, kot *mol* se glasi, pri starem ostanemo.“

Poznam gospoda, kateri ves gori za vse lepo in dobro, kjer ga najde, torej tudi za cerkveno glasbo, za pristno in prav posebno še za gregorijanski koral; tudi dela v tem smislu, kjer le more. Naj bi se bil le kdaj temeljito učil te preljube mu stvari, gotovo bi lahko veliko storil. Zdaj pa si križata pot dva pojma, ljubezen do stvari in zvedenost, in tako se je nedavno zgodilo, da je z vso odločnostjo trdil, da 3 glasno petje ni za nič, skoro tako, kot 2 glasno. Neumna neumnost, sevéda! In vendar tega moža čislajo kot svetovalca v cerkveno glasbenih stvarih.

Po imenu Vam lahko povem orglavca, kateri velja v svoji občini za velikana svoje stroke. K njemu stopi nekoč eden mojih prijateljev, star cecilijanec, na koru proseč ga, naj mu dovoli mesto njegga orglati — bilo je ravno pred večernicami. Kaj rad stopi g. orglavec s svojega prestola, à vendar mojega prijatelja z dobrosrčno priprostostjo še popraša: „Ali bode pa tudi dobro šlo?“ Kmalu pozneje sem imel priliko slišati, kako zna orglati ta samosvestna prikazen: v priprostem, toliku navadnem 8. psalmovem tonu gola nesmisel. Potem bi bil moral nepričakovano z orglami spremljevati koralne litanije vseh svetnikov, katerih invokacije imajo, kakor znano, samo 3 note. In kaj se zgodi? Umetnik sam ni vedel, kaj naj bi počel; bilo je za bežati.

(Dalje prih.)

D o p i s i.


Iz Gorice — dné Vnebohoda Kristovega (14. maja 1896). I. cerkveno petje na goriškem gimnaziji. — Na gimnaziji pojó navadno vsi dijaki, in sicer pesmi latinske in nemške (slovenske je g. ravnatelj izobčil, češ, gimnazij je nemški!) O večjih praznikih pa pojó gimnazijski pevci kak četverglasni kos; često sem že poslušal take zборе — in ugajali so mi; „Omni die“ sega v resnici do srcá, in „Regina coeli“ oznanja vsakemu veselje velikonočnega časa. Ta pesem je popolnem cerkvena, samo to ni cerkveno, da g. organist dodaja še po zadnjem „allelujáh“ nekaj akordov završujú svoj dodatek z  Pa to ni provzročilo, da pišem danes o cerkvenem

petji gimnazijskem; mariveč nekaj drugega! V praznik Vnebohoda Kristovega je pel gymn. zbor neko Burgarell-ovo mašo; peli so še precej dobro, kar se dinamike tiče; samo menjajoč se *p* in *ff* sredi petja — to ni prav lepo in ni cerkveno; zdi se človeku, kakor bi kdo zaupil, potlej pa šepetal! „Alles Grelle muss vermieden werden“, pravi Witt, pevovodja-vzor. Tudi bi bilo opomniti, da orgla g. organist preveč *staccato*, preveč à la glasovir; a še grše se mi je zdelo taktovanje nekega vpomoč-dirigenta! Čulo se je pred „Sanctus“-om, „Benedictus“-om in „Agnus“-om po celi cerkvi: eins, zwei, drei . . . paf, paf, paf . . . Čudno se zdi marsikomu, da pusti g. pevovodja kaj takega, ki poslušalce drégne tako neljubo v srce: — namesto da bi pobožno sklenil roke ter zahvaljujoč se in proseč molil k Bogu s pevci vred, mora se poslušalec jeziti. Pa kaj se hoče, vsak ima svoj „okus“ in svoje „prepričanje“ — morebiti bo kedaj tudi na gimnaziji še bolje, nego je: ker „ars osorem non habet nisi ignorantem“ (umetnosti nasprotnik je le nevednež!)

A še nekaj izvanrednega: čujte, gimn. zbor je pel latinsko mašo — brez duhovnika! Nekaj novega, kaj ne, „Cerkv. Glasbenik“? Ti si cerkven, zato doznaj i to, ker se je dogodilo v cerkvi! In vedi, da po novi modi začenja „Gloria“ koj z „Et in terra“ in traja do — „Sanctus“-a . . . Če hočeš kaj dostaviti, povedi meni — rado-vednežu in porednežu!

II. Zopet stolnica. — „Moj Bog, to pa je že preveč! Kdor hoče slišati povsem „klasično“ petje, pridi v Gorico, v stolno cerkev! Tu pojó „klasično“ same „klasike“: naj kdo reče, da Mozart ni klasik? Tudi v današnji praznik peli so jedno njegovih „klasičnih“ maš (c dur). O kako rad sem poslušal, kako hitro se je spremenil že pri „Kyrie“ — v „valček-plesalca“ . . . Pa probudila me je „Gloria“, češ, tempo ni več à la „valček“ — kajti grmelo je in treskalo, kakor bi Bog znova dajal svoj dekalog s kora goriške stolnice — vsem onim, ki ne poznajo še Mozarta etc. . . .

Tudi „Credo“ je bil pravi „mysterium“ — „Et incarnatus“ krasen kvak-kvartet; „Sanctus“ jezo vzbujajoče sinkopovanje: — ubogi dirigent je moral dobro nabijati s palico ob les, sicer bi bili preveč „zamaknjeni“ virtuozii zgubili „takt“ . . . Nad vse „klasičen“ pa je bil „Agnus“: naš vrli tenor-solist se je vrlo vsponesel — zapel je menda

tudi to:  — in z njim „consortes“ posebno „nebeško-mili“ tenor II.

(pišem določnik, ker stolna „kapela“ šteje določene 4 pevce — če je zbor 3glasen, jeden počiva!) Ko so dovršili svoj posel, rekel mi je nek veleč. gospod: „Jetzt zahlen!“ — in jaz sem dodal: „Z bičem po plečih, ker drugo zdravilo ne pomaga.“

III. Malo semenišče. — No, tudi iz tega kotiča dve besedi! Pred par leti je tu že krasno klilo cerkveno petje pod vodstvom ranjkih J. Juriča in Fr. Feigel-ja; a pozneje se je zelenobilo tako, da so zgubili gojenci vse pojme o cerkvenem petji. Kakor sem slišal, gre letos bolje, toda nečesa nedostaja še — dobre volje. Gosp. pevovodja, A. Plesničar, se sicer trudi, a idealnega svojega smotra (Witt mu je vzor!) le ne more doseči.

Pa vkljub vsem oviram in težavam so peli gojenci letos že dve maši, jedno doma (Ig. Hladnik op. V. v dan sv. Andreja s koralnim „Introitom“ in polifoničnim ofertorijem od J. Terrabugio op. 24, 2), drugo v stolnici (Avg. Boegner op. 11, tudi s koralnim „Introitom“ in „Communio“). In sedaj se uče že tretjo mašo: E. G. Stehle in hon. s. Galli abbatis. Ta je sicer težka, a učiti se jo hoté, kolikor se je naučé do konca šolskega leta — nadejam se, da celo. Gojenci so se letos tudi naučili (vse da capo!) mnogo litanij: Foerster-Lacina-Bottazzo-J., Renner-koralne iz „Kothe“-ja; mnogo „Tantum ergo“: Palestrina-Witt-Groiss-Waldek-Hribar-Nedvéd itd.; dalje: „Salve Regina“ od Bottazzo, „Ave Regina“ od Lottija, „Regina coeli“ od Foersterja, „Alma“ koral in mnogo zborov iz „Kothe“-ja.

Ako preštejemo kose, čudil se bo marsikdo, da so gojenci toliko dosegli — posebno ker mnogi niso prevneti za cerkveno petje; jaz pa vem, da je k temu mnogo pripomoglo navdušenje preč. g. vodja, Fr. Castelliz-a, za lepo in pravo cerkveno petje.

Cecilijanec.

Z Dunaja piše „Fremdenblatt“ dné 13. aprila t. l. nastopno: „Soproga g. ces. namestnika na Nižeavstrijskem, nj. prevzv. grofinja Anastazija Kielmannsegg, marljiva pospešiteljica vseh umetniških podjetij v našem mestu je tudi prerazumna in navdušena vernica umetnosti, zlasti petja. Včerašnja nedeljo izročila je grofinja Kielmannsegg svojo umetnost sveti službi: Navduševala je povodom včerašnje slovesne maše v avgustinski cerkvi z umetniško dovršenim predavanjem mogočnega Ave Maria od Luigi Luzzi-ja na tisoče broječe slušateljstvo k vzvišeni pobožnosti. Grofinja se je pripeljala malo pred 11. uro do malih h koru vodečih vrat dvorne in mestne župnijske cerkve sv. Avguština. V njenem spremstvu bila je njena učiteljica g. Gisela pl. Ehrenstein. Prelat dr. Dörfler je sprejel nj. prevzvišenost ter spremil jo do kora. Grofinja je mogla

le s težavo priti do cerkvenih vrat, ker se je bilo pred njimi zbrala gosta truma ljudi, hotelih videti soproje namestnikove. Cerkev pa je bila do zadnjega kotička s pobožnimi natlačena. Več kot 3000 oseb se je bilo neki tu zbralo. Videlo se je med navzočimi mnogoštevilno dām in gospodov dunajskega plemstva. Tudi na kor je bilo prišlo veliko pobožnih. Namestnik grof Kielmannsegg v svojo žalost ni mogel biti pri slovesni maši navzoč, ker je ob ti uri oficijelno sprejemal. Dvorni kapelnik Eder je vodil glasbeni del slovesne maše s skušeno svojo gotovostjo. Pela se je neka Horak-ova maša. (Graduale, fuga za orgle zložil in igral je profesor Vockner). Vladala je pazljiva tihota, ko je grofinja Kielmannsegg pričela peti svoj sopran-solo Ave Marija. G. Gisela pl. Ehrenstein spremljevala jo je na harmóniji. Vkljub nekoliko zadušeni akustiki zavoljo prenapolnjene cerkve, prešnil je čisti, mehki in zlasti v visočini mogočno doneči sopran plemenite pevke s polno svežostjo ves veliki prostor. Tudi *piano*, ki je grofinja Kielmannsegg mojstersko vlada, se je čul v vseh njegovih nijansah. Globoko je ginilo poslušalce petje „Ave Maria“, s katerim grofinja Kielmannsegg ni izrazila le svoje umetelnosti, temuč tudi svoj globoki in v resnici pobožni čut. Slovesna maša, katero je služil čast. P. Rossberger, bila je o polu 12. uri končana. Grofinji Kielmannsegg čestitali so prisrčno mnogi umetniški častilci. Kamorni pevec Walter in dvorne opere pevka Ehrenstein, katera sta bila na koru, bila sta med prvimi gratulanti. Sicer pa je bila plemenita pevka skrita pred očmi navadnega občinstva. Večji del pobožnega ljudstva je v cerkvi zaman poskušal ugledati pevko. Toliko večji pa je bil preriv okoli grofinjega voza, ko se je po službi Božji v Gospodske ulice nazaj odpeljala.“

To je „Fremdenblatt“-ov tekst, kateremu (dovolite!) dodam še F. X. H.-ov resnični in pravični komentar iz „Mus. s.“ pojasnjujoč gnjilo stanje cerkvene glasbe v imenovani dunajski cerkvi. Nepozabni dunajski prelat dr. Seb. Brunner je pisal v „Woher? Wohin?“ I. del, str. 170: Sehr ungeru blieb ich in Hochämtern mit der langwierigen, dudelnden Chormusik, die aus dem Theater ihren Weg in die Kirche, und leider noch immer nicht den Weg aus der Kirche gefunden hat. Die eigentliche Kirchenmusik ist so was Grossartiges, dass eine verkommene Zeit in der That nicht einmal wert ist, eine solche zu hören, weil ihr alles Verständnis dafür abhanden gekommen, und Clemens Brentano hatte ganz Recht, als er einmal sagte: „Ich meine fast, nicht wir haben die alte Kirchenmusik, diesen Abgrund voll Herrlichkeit und Süßigkeit verlassen, weil sie uns zu schlecht war, sondern sie hat uns verlassen, weil wir zu schlecht für sie waren.“ — Najbolj pač bomo kričeče nasprotje med voljo sv. cerkve in početjem v avgustinski cerkvi na Dunaji na „belo nedeljo“ t. i. spoznali, ako liturgijo rimske cerkve poleg „predstave“ avgustinske slovesne maše paralelno v premišljevanje postavimo.

Liturgija katoliške cerkve

Liturgija avgustinske cerkve na belo nedeljo 1896.

Med tem ko mašnik s strežniki k sv. daritvi gré, zadoni s kora, z alleluja-klici, zaustavljen introitus: „Kakor novorojeni otroci, alleluja: poželite duhovnega, neskaženega mleka. Allel., allel., allel. Ps. Radujte se Bogu, pomočniku našemu, ukajte Bogu Jakobovemu. Čast Očetu itd.“ — Po ponovljenih teh besedah iz I. lista sv. Petra sledé Kyrie, Kriste, Kyrie eleison, vsako trikrat.

Med Gloria in Credo glasi se alleluja-petje: „Dan vstajenja mojega, pravi Gospod, bodem šel pred vami v Galilejo. Čez osem dni je stal pri zaprtih vratih Jezus sredi učencev svojih ter rekel: Mir vam bodi,

Prelat D. spremlja grofinjo K. skozi množico „pobožnih“ pričakujočih njenega „introita“ v cerkev in na pevski kor, do prostora, s katerega je svojo umetnost izročila sv. službi. Cerkveni introitus mora, seveda, izostati; saj namen „pobožnih“ že takoj od začetka ne velja altarju in sv. daritvi, ampak glasovom, ki bodo prišli in osebi, katera je prišla.

Gloria in Credo Horakove maše sta morala prav kratka biti; kajti grofinja se je pripeljala malo pred 11. uro, maše pa je bilo že ob polu 12 konec. Mesto graduale čula se je orgelska fuga, sevéda brez

alleluja.“ — Evangelij pripoveduje o prikazni Gospodovi med apostoli, pri kateri ni bilo Tomaža. Le-ta potem verno moli, vidoč vstalega.

Tekst ofertorija se glasi: „Angelj Gospodov je prišel z nebes ter rekel ženam: Katerega iščeta, vstal je, kakor je rekel. Alleluja.“

Drugi deli sv. maše se ne ločijo od navadnih mašnih tekstov; a v komuniji pravi cerkev: Polóži roko svojo in spoznaj kraj žebijev, alleluja; in ne bodi neveren, ampak veren. Alleluja, alleluja.“ Po odpetem *Ite missa est* brez dvojnega alleluja konča se liturgična slovesna maša, in verniki, napolnjeni z milostjo in okrepani s premišljevanjem svetih skrivnost, zapusté praznično razveseljeni in ne da bi se gnetili, hišo božjo.

Ako bi se kdo po zgornji sestavi morda čutil neprijetno zadetega, tega ni kriva „Mus. s.“, ampak žalostna resnica, da se je volji sv. cerkve nasproti postavila lastno mnenje, časti Božji osebno povečanje, službi Božji človeška tlaka.

teksta. V Jeruzalemu stopil je Jezus pri zaprtih vratih med svoje učence; na Dunaji je cerkev do zadnjega prostora napolnjena z več nego 3000 „pobožnih“.

Soproga g. namestnika péva sopran-solo „Ave Maria“ med zgoraj navedenimi pojavi, kakor „pazljiva tihota“ itd. — kapelnik Eder solze pretaka!

O poslušalcih v avgustinski cerkvi se samo to poroča, da so mnogi umetniški častilci grofinji pristréno čestitali, in da sta jo nek kamorni pevec in neka pevka dvorne opere, bivajoča na kora, tako rekoč pozdravila z dvojnim alleluja. „Pobožnemu“ občinstvu je navzlic vsem naporom imenitna pevka skrita ostala: vendar pa je bil pri odhodu njen voz obdan od nagnetenih „pobožnih“.

† Preč. gosp. monsignore Luka Jeran,

kanonik ljubljanske stolne cerkve, častni kamornik nj. Svetosti itd. je umrl dne 25. aprila v častiljivi starosti 79 let. — Vsak zavedni katoliški Slovenec vé, kdo in kaj da je bil preblagi rajski monsignore; bil je vzor slovenske dubovščine, narodnjak v pravem pomenu, podpornik revežem, zlasti dijakom, velik dobrotnik raznim misijonom in dobredelnim napravam; bil je svet mož. — Ni naš namen, mu napisati nekrolog; a v sveto dolžnost si štejemo, da mu tu postavimo skromen spomenik hvaležnosti in pripoznanja za njegov trud, ki ga je imel s pregledovanjem in popraviljanjem slovenskih tekstov za pesmarico „Cecilijo“. Cecilijanski stvari tudi v najhujšem času ni bil nasprotnik; marveč so mu bile določbe rimske stolice, tudi gledé cerkvene glasbe, vedno svete. Saj je bilo pa tudi vse njegovo mišljenje, čutenje in delovanje — katoliško. Upajmo, da blagemu Svitoslavu že sveti rajska luč.

Oglasnik.

4. Fuge za polne orgle in uporabo ob koncu sv. maše. Zložil Danilo Fajgelj op. 127. Cena 30 kr. V Ljubljani, tiskali in založili J. Blaznikovi nasledniki. Kdo bi na Slovenskem ne poznal izbornega skladatelja preludij in fug? Zato ne boče treba o tem delu na široko se razpisavati. Le-te fuge imajo po predpisancem namenu prav za prav obliko „fugata“; so, kar je le mogoče, v lahkem zlogu in v navadnih tonih F, C, F, G zložene ter s poučnimi opazkami obdane. Na 2. strani je prišla med 1. in 2. vrsto vmes kvinta, ki se da odstraniti, ako se protistavek v altu ne ravna pedantično po basu v začetku skladbe, ampak poje „c“ kot drugo osminko namestu „e“. Za tako nizko ceno si konečno vsak organist lahko preskrbi polnih 8 strani dobrih in lepo natisnjenih skladb za orgle.

Današnjemu listu pridana je 5. številni prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gnjezda**. — Odgovorni vrednik glasb. priloge **Anton Foerster**. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.